

ตอนที่ 3

ความรู้เกี่ยวกับยา

ของนกพิราบแข่ง

สำหรับนกพิราบแข่งระยะกลาง-ไกล โดยเฉพาะสายอีสาน ซึ่งอากาศร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายน ทำให้นกต้องแฉะลงดื่มน้ำระหว่างทาง เป็นสาเหตุให้รับเอาตัวหรือไข่พยาธิเข้าไปในร่างกายได้ง่าย อีกทั้งไข่พยาธิที่ฝังตัวอาจไม่ถูกขับถ่ายออกจากร่างกายจนกว่าจะฟักเป็นตัวในราว 1-2 สัปดาห์ โปรแกรมการถ่ายพยาธิจึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งก่อนการแข่งขันซึ่งอยู่ในระยะที่นกต้องแฉะกินน้ำ และหลังการแข่งขันเพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายขนและใช้เป็นพ็อพพันธุ์แม่พันธุ์หรือใช้แข่งในฤดูกาลต่อไป

ตัวยาที่ใช้กันในประเทศไทยมี 6 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. อีเทอร์เรียล ออยล์ (Ethereal Oil) เป็นแบบผงขงน้ำ
2. เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole) มีทั้งชนิดเม็ดและแบบผงละลายน้ำ
3. ไอเวอร์เมคทีน (Ivermectin) มีทั้งชนิดละลายน้ำและหยดให้กินโดยตรง
4. ไพเพอร์ราซีน (Piperazine) มีทั้งชนิดผงและของเหลวละลายน้ำและแบบเม็ด
5. ปราซิควอนเทล & ออกเฟนเบนดาโซล (Praziquantel & Oxfenbendazole) มีทั้งชนิดเม็ดและแบบหยดให้กิน
6. ปราซิควอนเทล & ฟรันทेल (Praziquantel & Phrantel) มีทั้งชนิดเม็ดและแบบผงผสมข้าวนก

สำหรับบ้านเราอาจใช้ยาถ่ายพยาธิที่ใช้ในปศุสัตว์ประเภทสัตว์ปีก เพราะมีราคาถูกกว่ายาจากต่างประเทศมาก ที่สำคัญ ควรให้ยารอบละ 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกกำจัดตัวแก่ จากนั้นเว้นไป 2 สัปดาห์จึงให้อีกครั้งเพื่อกำจัดตัวอ่อนที่เพิ่งฟักเป็นตัวจากไข่พยาธิที่ตกค้างไม่ได้ขับออกในรอบแรก

นกที่ถ่ายพยาธิหลังแข่งแล้วไม่ได้ปล่อยบิน ไม่จำเป็นต้องถ่ายพยาธิอีกรอบ ก่อนทำพันธุ์ เพราะยังไม่ได้รับเชื้อหรือไข่พยาธิเข้าร่างกายจากการแฉะกินน้ำ หรืออาหารในทุ่งนา อย่าลืมว่า ควรให้นกได้พักในช่วงถ่ายพยาธิด้วย อย่าให้อม เพราะอาจทำให้นกทรุดได้ง่าย บางกรงถึงกับดแข่งในสัปดาห์ที่มีการถ่ายพยาธิ ด้วยซ้ำ

ตอนที่ 4

ความรู้เกี่ยวกับยา

ของนกพิราบแข่ง

โรคท้องร่วงจากเชื้ออีโคไล (E. coli) หรือพาราไทฟอยด์ (Paratyphoid) เป็นเชื้อโรคที่ทำให้เกิดอาการท้องร่วงอย่างรุนแรง สูญเสียการทำงานของอวัยวะภายใน ลำไส้อักเสบเรื้อรัง หรือถ่ายเหลวไปตลอดชีวิต การระบาดอาจมาจากการถ่ายของนกที่ติดเชื้อ หรือแม้แต่การถ่ายของนกกระเจอกที่แอบเข้ามากินข้าวหรือน้ำในกรง รวมทั้งการแะกินน้ำบริเวณบึง หนอง หรือป่าชายเลนที่มีสภาพสกปรก บางครั้งนกอาจสูญเสียการทรงตัวคล้ายกับการติดเชื้อพารามิกโซ (Paramyxo) แต่ไม่ถึงกับหวั่นุม กลุ่มยาที่ใช้จะเป็นยาปฏิชีวนะ ซึ่งต้องให้ครบจำนวน มิฉะนั้น อาจเกิดอาการดื้อยาเช่นเดียวกับคนที่กินยาแก้อักเสบไม่ครบ ดังนั้น จึงมีการผลิตยาออกมาหลายขนานเพื่อป้องกันการดื้อยา ส่วนมากคล้ายกับยาที่ใช้ในคน แบ่งเป็น 12 กลุ่มดังนี้

1. อะมอกซิซิลลิน (Amoxycillin)
2. แอมพิซิลลิน (Ampicillin)
3. เซฟฟาโลสปอรินส์ (Cephalosporins)
4. ยาถ่าน (Charcoal)
5. คลอเรกซีไดน์ไดอะเซเตต (Chlorhexidine Diacetate)
6. คอปเปอร์ซัลเฟต (Copper Sulfate)
7. ฟูราลทาโดน (Furaltadone)
8. เมธานาไมน์ (Methenamine)
9. นีโอไมซิน (Neomycin)
10. เพนิซิลลิน (Penicillin)
11. ไตรเมโทพริม (Trimethoprim)
12. ไตรเมโทพริมและซัลโฟนาไมด์ (Trimethoprim Sulfonamide)

ตัวยาทั้ง 12 กลุ่ม มีขนาดใช้แตกต่างกันตามปริมาณความเข้มข้นของตัวยา ดังนั้น จึงต้องใช้ตามฉลากกำกับยา สำหรับบ้านเรา กรมปศุสัตว์ควบคุมให้ใช้เฉพาะกลุ่มซัลฟาในสัตว์ปีก เพราะกลัวว่าปริมาณยาที่ตกค้างในสัตว์ปีกที่นำมาทำเป็นอาหารจะเป็นต้นเหตุของการดื้อยา อีกทั้งตัวยาในกลุ่มนี้ค่อนข้างแพงเพราะใช้กับคน การใช้ยาควรให้ติดต่อกัน 5-7 วัน หากไม่หายควรขยายเวลาถึง 2 สัปดาห์ และอาจเปลี่ยนหมุนเวียนไปใช้ยากลุ่มอื่นๆ เพื่อป้องกันการดื้อยา สำหรับกรรณกป้อนลูกต้องระวังไม่ให้อุจจาระนกตกลงในอาหารและน้ำ รวมทั้งแร่ธาตุต่างๆ เพราะลูกนกจะมีภูมิคุ้มกันต่ำ อาจติดเชื้อได้ง่ายและถึงตายได้

ตอนที่ 5

ความรู้เกี่ยวกับยา

ของนกพิราบแข่ง

โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ หวัด หวัดตา เป็นโรคที่มักพบในกรณีที่อากาศเปลี่ยนแปลง หรือมีการเลี้ยงนกแน่นเกินไป การรักษาโดยทั่วไปทำได้ทั้งการกินยาหยอดตา หรือใช้ยาชนิดครีมป้ายตา ยาที่ใช้เป็นกลุ่มยาปฏิชีวนะที่ใช้รักษาผิวหรือกลุ่มยาหยอดตาที่ใช้กับคน นอกจากนี้ ยังมียาฉีดในกรณีอาการรุนแรงด้วย

สำหรับการจัดจำหน่ายมีสารพัดยี่ห้อให้เลือก แต่ที่ใช้ได้ผลมากจะเป็นด็อกซีไซคลิน (Doxycycline) แต่ต้องแบ่งปริมาณให้น้อยลงเหลือไม่เกิน 100 มิลลิกรัม ไมเช่นนั้นนกจะสำรอกเพราะปริมาณยามากเกินไป ยาที่ใช้สามารถเลือกได้ตามความสะดวกดังนี้

1. คลอโรเตตราไซคลิน (Chlortetracycline)
2. ด็อกซีไซคลิน (Doxycycline)
3. ด็อกซีไซคลินผสมบรอมเฮกซีน (Doxycycline & Bromhexine)
4. อิริโทรมัยซิน (Erythromycin)
5. ยาหยอดตา (Eye drops)
6. ผงรักษาเยื่อเมือก (Mucus powers)
7. ไนโตรฟูราโซน (Nitrofurazone)
8. ยาหยอดจมูก (Nostril Oils)
9. ออกซีเตตราไซคลิน (Oxytetracycline)
10. สไปราไมซิน (Spiramycin)
11. สเปคตินอมัยซินผสมลินโคมัยซิน (Spectinomycin with Lincomycin)
12. เตตราไซคลิน (Tetracycline)
13. ไทโลซิน ทาร์เทรท (Tylosin Tartrate)
14. ไทโลซินผสมอะม็อกซิซิลลิน (Tylosin with Amoxycillin)
15. กรดอัสนิก (Usnic Acid)

ขนาดที่เหมาะสมในการใช้งาน ก็แตกต่างกันไปตามความเข้มข้น ถ้าใช้ยาของสัตว์ก็มียี่ห้อบูมัยซิน เป็นยากลุ่มที่ 1 ราคาซองละ 25 บาท ใช้ละลายน้ำ 5 กรัม ต่อน้ำ 1/2 ลิตร ให้กิน 3-5 วัน หรือจะใช้ B10+B12 ซึ่งเป็นยากลุ่มที่ 4 ราคาพอๆ กัน ผสมในสัดส่วนเดียวกันได้ ถ้าตั๋วยาก กินแล้วไม่หาย แนะนำให้ใช้ดอกซีไซคลิน (Doxycycline) เพียง 1 เม็ดเท่านั้น แต่ต้องไม่เกินปริมาณ 100 มิลลิกรัม ส่วนยาหยอดตาใช้ของคนได้ ที่สำคัญ ต้องแยกนกป่วยออกรักษาเสมออย่าปล่อยรวมไว้กับนกแข่งในกรงโดยเด็ดขาดเนื่องจากอาจเกิดการระบาดของโรค

